



SAMEN *Ondernemen*



Werkt u al samen?

Werkt u als bedrijf al samen met het vmbo? Biedt u stageplekken aan? Of kunnen leerlingen de praktijk in uw bedrijf op een andere manier ervaren? Twijfelt u misschien nog? Dan wil ik u van harte deze krant – *SAMEN Ondernemen* – aanbevelen. Onderwijs en bedrijfsleven hebben elkaar nodig, dat is zonneklaar. Bij het lezen van deze krant wordt duidelijk dat er ongelofelijk veel synergie in onze samenwerking zit.

Vraag het maar aan Geert Jan Douma van Douma Staal, aan Roland Kahn van CoolCat en eigenaar van nog een aantal bedrijven, lees de artikelen over Biohorma (A.Vogel), Gamma, 3-sterren banketbakker Oonk, voederbedrijf Docomar, culturele organisatie Fotodok, hightechbedrijf West End, allemaal bedrijven die al lang de deuren wijd hebben opengezet voor vmbo-leerlingen. Waarom? Omdat ze op de eerste plaats, zonder aarzeling, jonge mensen wegwijs willen maken in de maatschappij. Maar ook omdat ze kennis willen maken met hun medewerkers van de toekomst. Want vmbo-leerlingen zijn enthousiast, leergierig, loyaal en kiezen vaak mooie beroepen als lasser, verkoper, tuinier en bakker. Het zijn gepassioneerde, energieke mensen die de levensader zijn van het bedrijfsleven.

NIEUW
beroepsgerichte
programma's **vmbo**

Het vmbo is uiteraard blij met zoveel positieve response uit het bedrijfsleven. Zonder de praktische ervaring en oriëntatie die de leerlingen kunnen opdoen, is onze opleiding niet compleet. En zou er geen aansluiting plaatvinden bij de behoeften en wensen van het bedrijfsleven. Daarom ook dat we onze relatie met het Nederlandse bedrijfsleven en instellingen zó koesteren en liefst willen uitbouwen en versterken. Lees maar eens hoe het Calvin College en het Munnikenheide College dit doen! Hoe meer we elkaar faciliteren des te beter de leerling wordt. Uiteindelijk hebben wij hier allemaal profijt van.

Veel leesplezier en inspiratie!

Jan van Nierop
voorzitter Stichting Platforms VMBO en lid stuurgroep vernieuwing vmbo

De deur staat wagenwijd open

“Techniek gaat pas leven als je het praktisch maakt. Laat leerlingen een boot of een helikopter bouwen”, adviseert Ben van Berge Henegouwen, algemeen directeur van West End. Voor wie wil zien hoe er gewerkt wordt aan een product voor André Kuipers of Ferrari Formule 1 biedt het hightechbedrijf volop mogelijkheden: (snuffel)stageplekken voor vmbo-ers van KTS Teylingen en hts-ers, leerwerkplekken voor mbo-ers en samenwerkingsprojecten met de TU Delft.

“Als kind had ik een droom”, vertelt Van Berge Henegouwen, “ik heb hemel en aarde bewogen om bij autobedrijf BMW stage te mogen lopen. Dat is gelukt. Daar hebben we als West End nu nog profijt van, zodat ik dat ook mogelijk wil maken voor jongeren die bij ons stage willen lopen. Een term als techniek is nietszeggend. Als kind droom je van vliegtuigen en raketten. Als je doorkrijgt hoe groot de toegevoegde waarde van jouw werk voor het levensniveau van de maatschappij is, ontwikkel je een beeld van hoe mooi ons vak is. Een school kan dat niet alleen. Dat moet je samen doen. En als dat lukt, levert dat stoere verhalen op voor jongens.”

Andere mindset

Mbo-ers op niveau 4 zijn moeilijk te vinden. “Vmbo-ers van KTS Teylingen vormen onze pool. Na het

vmbo leren ze door in het mbo. Wij hebben er baat bij dat de vmbo-ers hun unieke ervaring hier niet snel vergeten.” Voor leerlingen is een werkplek en machine gereserveerd om van metaal, kunststof of aluminium onderdelen te maken voor echte opdrachten, zoals het helikopterproject van de school. Wekelijks biedt West End plek aan vmbo-leerlingen, die beoordeeld worden door hun vaste praktijkbegeleider. “Dat systeem loopt goed”, zegt Fred Boot van KTS Teylingen. “In het contact proberen we te denken vanuit het bedrijf. Zomaar ‘leerlingen droppen’ is er niet bij. Dat vraagt binnen scholen een andere mindset.” “Ik ben allergisch voor het niet nakomen van afspraken, uitstel, te laat komen of een slechte werkhouding”, beaamt Van Berge Henegouwen. “En ik wil één aanspreekpartner per school”. Maar dan staat de deur ook wagenwijd open!



Ouderen genieten van de jeugd

“Voor de jeugd van de locatie Durendael van het 2College in Oisterwijk staat de deur altijd open.” Dorien van de Langenberg, coördinator Zorg van het verpleeghuis Catharinenberg in Oisterwijk, is blij met de belangstelling van vmbo-leerlingen voor het werk in het intieme verpleeghuis voor dementerenden. “Je ziet de ouderen opleven door de omgang met jongeren. Dat kan in principe nooit genoeg zijn.”

Al jaren komen vmbo-leerlingen van Durendael die voor Zorg en Welzijn hebben gekozen bij Catharinenberg over de vloer. Ze lopen er stage of volgen er het keuzevak Verzorging zoals het dit nieuwe schooljaar heet. Jade Peters onderhoudt als docente Zorg en Welzijn de contacten met Catharinenberg: “We bespreken in redelijk wat reflectiemomenten hoe onze samenwerking verloopt. Daarin benoemen we open en eerlijk bijzonderheden en dat werkt wel zo verhelderend. Beide partijen zijn steeds bereid om zich aan te passen als dat nodig is.”

Meerwaarde

“Afspraak is afspraak”, zegt Dorien van de Langenberg. “Als Durendael daaraan voldoet zijn we al een heel eind. En dat doen ze altijd.” Om leerlingen niet al te zeer te laten schrikken van het beeld in het verpleeghuis bezoekt ze de school aan het begin van iedere nieuwe periode waarin Catharinenberg leerlingen ontvangt om voorlichting te geven. “Dat werkt heel goed, al blijft de aanblik van een volle zaal dementerenden moeilijk voor ze in het begin. Na een paar contactmomenten is dat gevoel meestal verdwenen en gaan de ouderen en

de jeugd hartstikke leuk met elkaar om. Dat is van grote meerwaarde voor de ouderen, maar natuurlijk ook voor de leerlingen. Zij leren hoe oud worden eruit kan zien.”

Vernieuwing

De vernieuwing van het vmbo is eigenlijk langs haar heen gegaan, zegt Dorien. Ze heeft wel belangstelling voor de ontwikkelingen, maar hoe het precies zit, weet ze niet. “Ik weet wel dat er heel veel verandert en dat we met Durendael op de goede weg zitten. Voor mij mag onze samenwerking nog vele jaren duren.”

Samenwerking die smaakt naar méér

“We willen samen ontwikkelen en niet alleen maar losse projectjes doen”, zegt Elsbeth Pijnappels projectleider educatie bij culturele organisatie Fotodok. Zodoende werken derdejaars leerlingen van X11, een Utrechtse vmbo-school met het profiel Media, Vormgeving en ICT, twee maanden lang onder begeleiding van professionele fotografen en docenten aan een documentaireserie rond een thema als ‘Familie’. Dat doen ze niet alleen tijdens het keuzevak fotografie. Ook andere vakken, zoals Nederlands, zijn daarbij betrokken. De derdejaars strijden met eerstejaars studenten van het Grafisch Lyceum in Utrecht om de ‘Fotodok Scholieren Award’.



Fotodok brengt door middel van documentaire fotografie maatschappelijke thema's onder de aandacht. De organisatie zoekt in haar activiteitenprogramma met tentoonstellingen, debatten en lezingen de samenwerking met een hele reeks partners. Dit jaar is de wedstrijd voor de derde keer gehouden en het wordt steeds mooier, groter en beter. Pijnappels: “Dat is het resultaat van onze manier van samenwerken. Wanneer je samen kijkt waar een ieder goed in is, wat je belangrijk vindt en waar je elkaar vindt, kun je de activiteiten zo vormgeven, dat het voor de school en de instelling veel meer oplevert.”

Beeldcultuur

De instelling vindt het belangrijk om visuele geletterdheid bij leerlingen en docenten te stimuleren: het leren lezen en begrijpen van foto's. Lang niet alle leerlingen hebben de ambitie om fotograaf te worden. “Het zijn makers”, zegt Pijnappels. “De kans is groot dat ze de beeldcultuur daarin wel gebruiken, dus is het goed als ze leren hoe daarmee om te gaan.” “Leerlingen leren zien wat een foto tot een goede foto maakt”, vult Chantal Pipping, docente van X11 aan. Fotodok gebruikt de fotoseries van leerlingen ook voor lopende tentoonstellingen en betreft leerlingen actief bij de inrichting van tentoonstellingen.

De samenwerking smaakt naar méér. De inkt van het lesmateriaal van het nieuwe keuzevak fotografie – jawel, een coproductie – is nog maar net droog. En ook de samenwerking tussen Fotodok, het Centraal Museum en X11 zal nieuwe lessenseries opleveren, waarin de collecties van beide instellingen als verrijking van de beeldende en creatieve vakken op school gebruikt worden.

Oproep: deuren open voor vmbo-leerlingen

Als voorzitter van MKB-Nederland draag ik het vmbo een warm hart toe. Werkgevers, en de maatschappij in zijn algemeen, hebben het beroepsonderwijs hard nodig, want dáár komen onze vakmensen vandaan. En het beroepsonderwijs begint met het vmbo. Dat is de basis. Via de route vmbo-mbo vinden elk jaar weer duizenden jonge mensen hun plek in het bedrijfsleven in het algemeen en in het midden- en kleinbedrijf in het bijzonder. Het mbo wordt niet voor niets de hofleverancier van het mkb genoemd. Het is van groot belang dat leerlingen uit het vmbo – alle richtingen, inclusief de theoretische leerweg – kennismaken met het bedrijfsleven en met het werk

dat daar wordt gedaan. Zodat ze een goed beeld krijgen van wat een bepaald beroep inhoudt, of het bij hen past en of ze het leuk en uitdagend vinden. En wat later de kansen zijn op een baan. Leerlingen moeten immers al op jonge leeftijd een richting in hun opleiding kiezen. Dat is knap lastig als je nog nooit een bedrijf van binnen hebt gezien.

Ik roep bedrijven en instellingen overal in het land daarom op hun deuren open te stellen voor vmbo-leerlingen. In het belang van die leerlingen, opdat zij later een goede studiekeuze kunnen maken, maar zeker ook in het belang van die bedrijven zelf.

Het gaat immers om de vakkrachten van de toekomst. Er zijn al vele mooie voorbeelden van bedrijven en vmbo-scholen die constructief en goed georganiseerd met elkaar samenwerken.

Ik weet dat vele ondernemers trots zijn op hun bedrijf en het werk dat ze doen, het product dat ze maken of de dienst die ze leveren. Deze trots overbrengen en potentiële werknemers enthousiasmeren en stimuleren om de juiste vervolgkeuzes te maken, daar gaat het om!

Michaël van Straalen
voorzitter MKB-Nederland

TIPS
voor scholen

- Benoem een vast contactpersoon in de school
- Communiceer duidelijk over wat je wil en wat je te bieden hebt

- Benut het regionale bedrijfsleven als klankbord voor onderwijsvernieuwing
- Afspraak is afspraak: wees een betrouwbare samenwerkingspartner

Munnikenheide College organiseert inspirerende themabijeenkomst

Verbinding tussen onderwijs en bedrijfsleven is het sleutelwoord

De band tussen het bedrijfsleven in Etten-Leur en het Munnikenheide College is innig. Maar het kan altijd beter. Daarom organiseerde de vmbo-school op 9 juni in eigen huis de themabijeenkomst De Verbinding. Centraal stond de vraag hoe scholen en bedrijven elkaar in de toekomst adequaat kunnen bedienen. In de zaal zaten volgens kernteamleider en organisator Patrick van der Pijl minimaal 50 geïnteresseerde ondernemers. "We willen ondernemers en docenten rechtstreeks met elkaar in contact brengen. In die verbinding valt nog veel winst te behalen."

Patrick van der Pijl is een druk baasje. Modern kort gesneden pak, lichtblauw overhemd en donkerblauwe blinkende schoenen. De uitstraling van een vlotte ondernemer, maar Van der Pijl is een bevlogen man in het onderwijs. Hij is bijna een jaar bezig geweest om dit bijzondere gezelschap vanmiddag bij elkaar te krijgen. Ondernemers, vertegenwoordigers van zorginstellingen en mbo-scholen, het college van B&W in Etten-Leur, een aantal raadsleden en als crème de la crème Paul Rosenmöller, voorzitter van de VO-raad. Docenten en leerlingen van Munnikenheide College maken het publiek compleet. "We hebben er hard aan gesleurd", zegt hij, "dit wordt een mooie start van een nieuw begin."

Investeren

Na afloop roemt een aantal lokale ondernemers zijn inzet. Toon Verbraak is directeur van Jansen Beton in Etten-Leur en tevens bestuurslid van de Industriële Kring Etten-Leur (IKE), een platform van industriële bedrijven uit Etten-Leur dat opkomt voor de belangen van haar 140 leden in Noord-Brabant. "We zien hem op iedere netwerkbijeenkomst", zegt Verbraak. Hij is enthousiast, neemt initiatief en maakt makkelijk contact. Het valt op met hoeveel passie hij zich inzet voor de verbinding tussen Munnikenheide College en het bedrijfsleven. Patrick wil iets bereiken en dat geeft de aanwezige ondernemers hier de motivatie om collega's duidelijk te maken dat het bedrijfsleven in Etten-Leur straks jonge mensen nodig heeft. Over een paar jaar hebben we in Etten-Leur een tekort aan technische mensen. We moeten daarom investeren in de begeleiding van vmbo-leerlingen van Munnikenheide."



Kansen geven

Het is een eensgezind geluid dat je van ondernemers deze middag hoort: de jeugd kansen geven, investeren, leuk om te doen, voldoening. Neem Henk Punt, mededirecteur van TRAFa, bouwer en leverancier van transformatoren in Etten-Leur. Hij begeleidt persoonlijk al jaren leerlingen van Munnikenheide die bij TRAFa stage

lopen. Nog niet zo lang geleden verscheen een leerling niet op de afspraak om kennis te maken. "Toen heb ik de school gebeld en gevraagd naar de desbetreffende jongen. 'Afspraak is afspraak', heb ik hem gezegd. 'Kom maar hier naartoe'. Die jongen kwam als een bevend rietje binnen en ging na een paar weken stage redelijk zelfverzekerd weer naar buiten. Als ik hem niet had gebeld, had die jongen nog moeten komen. Ik wilde deze leerling helpen om de stap te zetten die hij waarschijnlijk zelf niet durfde te maken."

Kees Mol, directeur stalen trappen bij Trappenfabriek Vermeulen in Etten-Leur, spreekt na afloop van een geslaagde netwerkbijeenkomst die voor herhaling vatbaar is. Hij is begaan met het onderwijs getuige ook zijn deelname in de commissie Onderwijszaken van de Koninklijke Metaalunie district West-Brabant. "Ik heb in ruim 40 jaar een groot aantal leerlingen opgeleid, van alle rangen en standen. Het geeft mij persoonlijk voldoening als ik leerlingen kan meehelpen om hun talenten te ontdekken. Helaas moet ik constateren dat het vmbo wordt ondergewaardeerd. Ik wil me graag inzetten om hier verandering in aan te brengen. Dat is geen eenvoudige opdracht, want ouders willen het liefst dat hun kinderen in de Cito-toetsen zo hoog mogelijk scoren, zodat hun kroost naar havo of hoger kan."

Praktijkervaring

En dat terwijl de toekomst er qua werkgelegenheid in de regio West-Brabant positief uitziet. Hoewel de vraag naar hoger opgeleiden, conform het landelijke beeld, groter is dan naar laag opgeleiden biedt de van

oudsher gevestigde maakindustrie in Etten-Leur straks kansen voor leerlingen uit het vmbo. Wethouder Economie Jean-Pierre Schouw van de gemeente Etten-Leur: "De vervangingsvraag in West-Brabant is hoog, de vergrijzing verloopt hier sneller dan in de rest van Nederland. De aantallen leerlingen die van de scholen afkomen zijn ontoereikend om aan de vervangingsvraag te voldoen. We worden in de toekomst dus geconfronteerd met tekorten op de arbeidsmarkt." Het is de opgave om vraag en aanbod goed op elkaar af te stemmen, zegt hij. "Want we horen al jaren dat leerlingen praktijkervaring missen en dat de verbinding tussen onderwijs en bedrijfsleven wordt gemist. Het is nu echt zaak om dit op te pakken: overheid, onderwijs en bedrijfsleven. Zoek de verbinding en bouw samen aan de toekomst."

Het is belangrijk dat het onderwijs blijft meebewegen met de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt. Schouw: "Er is steeds meer vraag naar flexibel werk. Je zult leerlingen in verschillende sectoren in meerdere functies moeten opleiden. Om toegevoegde waarde te blijven leveren op de arbeidsmarkt zullen leerlingen weerbaar dienen te worden gemaakt." Directeur Carina Reuvers van Munnikenheide College heeft daar alle vertrouwen in. "Het vmbo heeft in deze regio geen slechte naam. Het bedrijfsleven waardeert onze leerlingen. Wij blijven in de toekomst leerlingen leveren waar het bedrijfsleven blij van wordt. De vernieuwing van het onderwijs die in gang is gezet levert een hele hoop mogelijkheden tot verbreding op. Leerlingen gaan beter ontdekken wat ze straks écht willen gaan doen."

Zelfvertrouwen

Halverwege het programma verwelkomt Patrick van der Pijl een aantal leerlingen op het podium. De openhartige ervaringsverhalen van Agatha, Dylan, Rebaz en Rick doen de zaal zichtbaar goed. Er wordt goed geluisterd en gelachen. Hier is het allemaal om te doen. Agatha liep stage in een deftig restaurant. "Ik heb tijdens stage ontdekt dat ik daadwerkelijk van mijn hobby, koken en gezelligheid, mijn beroep kan maken. Het is geweldig als je gasten, door jouw optreden, ziet rondlopen met een glimlach." Rick liep stage in een metaalbedrijf. "Ik weet dat ik mijn centen met mijn handen moet verdienen en niet zo zeer met mijn hoofd. Ik vind het bijzonder om dingen met mijn handen te maken. Door iets te doen, onthoud ik beter hoe iets moet."

Rebaz heeft zichzelf zien groeien en opbloeien tijdens zijn stage. "Dat was goed voor mijn zelfvertrouwen." Dylan tenslotte liep stage bij het naburige hotel Trivium. In zijn zwart-witte werkkostuum doet hij zijn verhaal. "Ik vind het fijn om een pak te dragen." Dylan kreeg vanaf het begin veel verantwoordelijkheid bij het in- en uitchecken van hotelgasten. "Ik heb ontdekt dat mensen allemaal verschillend zijn en dat ik daar aan de balie goed mee moet omgaan. Dat is interessant en dat leer je niet op school." Dylan vervolgt zijn studie straks aan het mbo en heeft voor dan nu al zijn toekomstige stageplek geregeld. Trots: "Ik mag terugkomen bij Trivium."

Luiken open

Paul Rosenmöller heeft genoten van de verhalen van de leerlingen. "Wat kan ik hier aan toevoegen?", zegt hij. "Ik heb veel talent op het podium gezien." De voorzitter

van de VO-raad noemt De Verbinding het best gekozen begrip om de relatie tussen het onderwijs en bedrijfsleven te stimuleren. "De verbinding met de private sector is heel belangrijk." Hij heeft geconstateerd dat scholen de luiken steeds meer open zetten. "Munnikenheide College is daarvan een prachtig voorbeeld."

Rosenmöller houdt vervolgens een pleidooi voor ont-schotting en talentontwikkeling. "Als jongen of meisje van 11, 12 jaar kom je in het voortgezet onderwijs in een stroom waar je eigenlijk niet meer uitkomt. Maar het is niet zo dat de één slimmer is dan de ander; de één heeft andere talenten dan de ander, zo zouden we naar onderwijs moeten kijken. Scholen in het voortgezet onderwijs zouden meer gericht moeten zijn op talentontwikkeling van individuele leerlingen. Een omslag waar veel scholen nu mee bezig zijn." Daarvoor is het nodig om van koers te veranderen.

En dat is moeilijk, weet Rosenmöller. "Het aanpassingsvermogen van een school is best ingewikkeld, ondernemerschap zit niet in de genen van de school." Maar de beweging naar verandering is wel gaande, constateert hij. "Scholen weten waar ze staan en waar ze naar toe willen. Ze staan nu voor de vraag: hoe kom ik van A naar B? Hoe verander ik? En: hoe durf ik los te laten? Want daar gaat het om: durf los te laten wat vertrouwd is." Dat laatste geldt ook voor docenten, zegt hij. "Je kan veranderen wat je wil, als de leraar niet mee wil is de

Het onderwijs moet feeling hebben met het bedrijfsleven, dat hebben ze bij Munnikenheide College goed in de gaten." De bijeenkomst van vandaag is een prima start voor nog betere samenwerking. "Ik heb me zojuist opgegeven om gastlessen te komen geven. Ik wil meer in contact komen met de jeugd om hun leefwereld beter te leren kennen. Ik kan de leerlingen iets leren en tegelijkertijd ga ik de leerlingen beter begrijpen."

Munnikenheide College heeft nog volop ideeën om de samenwerking met het bedrijfsleven te intensiveren. Een van de plannen heet 'Adopteer een leerling' waarbij het de bedoeling is dat leerlingen in eerste instantie op bezoek gaan bij bedrijven waar ze zich mogen presenteren. Patrick van der Pijl: "We denken aan kleine groepjes van 2 à 3 leerlingen uit het derde jaar die gedurende het schooljaar een relatie aangaan met een bedrijf. Wie zijn ze? Wat vinden ze van school? Hoe doen ze het? Dat mogen ze allemaal in een bedrijf vertellen. Vervolgens nodigen ze die ondernemers ook uit op school om in de klas presentaties te geven. Zo'n ondernemer volgt dan in een jaar de ontwikkeling van een leerling op de voet."

Van der Pijl kijkt tevreden terug op de bijeenkomst van vanmiddag. De opkomst was hoog en de opbrengst ook. "Je ziet mensen rechtstreeks contact



verandering bedoeld tot mislukken. Als de leraar wel wil, heb je kans van slagen. Investeer dus in de professionaliteit van je leraren."

Gastlessen

Toon Verbraak van IKE is het met Rosenmöller eens. "Een docent is uitsluitend gericht op les geven, maar door verbinding te maken met het bedrijfsleven creëert hij toegevoegde waarde voor zijn leerlingen.

met elkaar maken en daar is het om te doen. Er hebben zich liefst 20 ondernemers gemeld die gastlessen willen komen geven en we hebben 6 uitnodigingen ontvangen voor bedrijfsbezoeken. Geweldig toch! Hoe meer we met elkaar in verbinding staan des te succesvoller kunnen we jonge mensen naar werk begeleiden."



Nieuwe vmbo biedt ruimte

Het is al lang geleden dat ik leerling was van één van de voorgangers van het vmbo, het LHNO. Ik kwam daar als leerling toen de Mammoetwet, de Wet op het voortgezet onderwijs, in 1968 net was ingevoerd. Op de lagere school vertelden de leerkrachten (nonnen in mijn geval) ons dat we naar de huishoudschool gingen, toen we daar aankwamen heette het Lager Huishoud en Nijverheids-onderwijs. Ik zeg we, omdat bijna de hele klas overstapte. Destijds logisch, want het LHNO was in de ogen van de nonnen bedoeld als opleiding tot huisvrouw, zoals de LTS bedoeld was als beroepsopleiding van jongens. Daar kwamen de aankomend timmermannen en lassers vandaan.

De succesvolle LHNO-opleiding ten spijt heb ik niet gekozen voor een bestaan als fulltime huisvrouw. Via het MHNO en de Pedagogische Academie ben ik 'juf' geworden, maar vanaf mijn eerste baan werk ik in of voor het (voorbereidend) beroepsonderwijs. Gelukkig is er in het beroepsonderwijs de afgelopen decennia heel erg veel veranderd. Het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs is al lang geen eindonderwijs meer; leerlingen worden begeleid bij het maken van keuzes, krijgen de kans zich te oriënteren en hoeven gelukkig niet meer met 15 jaar aan het werk.

Wat gebleven is, is de mentaliteit van aanpakken, streven naar het beste voor je leerlingen, meedenken met je leerlingen, ook als docent verder kijken dan het diploma van de leerling en het uitproberen van nieuwe ideeën. In het nieuwe vmbo mogen leerlingen een deel van hun programma zelf samenstellen, krijgen ze de kans om te onderzoeken of iets wat hen leuk lijkt ook écht iets voor hen is. En leerlingen die weten wat ze willen kunnen zich verdiepen en alvast een start maken met hun beroepsopleiding, mogelijk ook wel een hoger niveau bereiken.

Soms wordt gezegd dat de verandering die nu in het vmbo plaats vindt groter is dan de invoering van de

Mammoetwet. Of dat zo is kan ik niet overzien, maar ik ben wel heel blij met deze verandering. Het biedt leerlingen de kans keuzes nog even uit te stellen.

In het nieuwe vmbo wordt veel aandacht besteed aan LOB (loopbaanoriëntatie en begeleiding). Leren kiezen op basis van ervaringen staat daarbij voorop en die ervaringen kunnen leerlingen opdoen in bedrijven. Door een dagje of langer mee te lopen, maar ook door te spreken met een beroepsbeoefenaar, door een deel van een opdracht in een bedrijf te maken (en tegelijk daar rond te kijken) of door een echte opdracht voor een echte opdrachtgever uit te voeren. Kortom door in de beroepspraktijk te kijken wat werken in een bepaalde omgeving betekent en op basis daarvan keuzes te maken. Bedrijven leveren door het bieden van ruimte aan vmbo-leerlingen een belangrijke bijdrage aan de ontwikkeling van deze leerlingen en kunnen op hun beurt leerlingen stimuleren voor hun branche te kiezen en een beroepsopleiding te volgen. Wij – onderwijs en bedrijfsleven/instellingen – kunnen elkaar dus uitstekend van dienst zijn!

Jacqueline Kerkhoffs
Directeur Stichting Platforms VMBO



Stichting Platforms VMBO

In de Stichting Platforms VMBO (SPV) werken docenten-platforms samen aan het vmbo. SPV richt zich op de beroepsgerichte profielen én de avo-vakken. Onder het motto 'samen waar het kan, apart waar dat wenselijk is' bundelen 12 platforms hun krachten en vormen zij één vmbo-gezicht en één gesprekspartner voor het vmbo-veld. SPV werkt samen met alle belangrijke spelers in het onderwijsveld, zoals de ministeries van OCV en EZ, de VO-raad, de MBO Raad, de AOC Raad, SBB, branche-organisaties en vertegenwoordigers namens het bedrijfsleven. Dit alles met als doel de leerlingen in het vmbo een optimale voorbereiding te bieden op opleiding en beroep.

12 platforms werken samen

In SPV werken docentenplatforms samen, elk voor één profiel in het nieuwe vmbo (enkele profielen hebben meer dan één platform). Deze platforms vormen de (inhoudelijke) schakel tussen onderwijs en beroepsopleiding en beroep. Voor docenten organiseren de platforms activiteiten met als doel ontwikkelingen in de beroepspraktijk te vertalen naar onderwijs, zodat opleiding en beroep goed op elkaar aansluiten.

Op www.platformsvmbo.nl vindt u meer informatie over SPV en de contactgegevens van alle platforms.



TIPS
voor scholen

- Expliciteer wederzijdse verwachtingen
- Investeer in ontmoetingen van docenten en bedrijven

Roland Kahn

Prikkel de motivatie van jongeren



“De vernieuwing van het vmbo is in mijn ogen pas de eerste stap om het onderwijs aan te passen aan de nieuwe tijd. Nieuwe profielen is prima, maar cruciaal is dat het onderwijs veel dichterbij de interesses van de jeugd gaat zitten. Hoe boei je vmbo-leerlingen zodanig dat ze bereid zijn om zich in te spannen om de stof, die wij met zijn allen belangrijk voor hen vinden, tot zich te nemen?”

Aan het woord is Roland Kahn, rasondernemer uit Amsterdam. Groot geworden met CoolCat en inmiddels ook al geruime tijd eigenaar van het kledingbedrijf America Today en het linteriemerk Sapph. CoolCat is een populaire internationale modeketen voor jongeren waar vmbo-leerlingen graag stage lopen. “Wij geven hardwerkende, goed gemotiveerde jongeren met alle liefde kansen”, zei de winnaar van de Johan van der Sanden prijs in 2014 eerder in het boekje ‘10 Jaar Johan van der Sanden Prijzen’ ter ere van deze voorvechter van het vmbo.

Nieuwe generatie

Juist de motivatie van leerlingen prikkelen is de uitdaging waar het vmbo voor staat, zegt Kahn. “We hebben te maken met een volstrekt nieuwe generatie jongeren. Hun wereld is de wereld van mobieltjes en iPads. Ze zijn vaak alleen nog ontvankelijk voor korte impulsen. Deze leerlingen moet je dus niet van 's ochtends tot 's middags opsluiten in een

klaslokaal met een docent voor een schoolbord, maar bedenk een digitale methodiek waarmee je aansluiting hebt bij hun manier van leven.”

De individualisering van de maatschappij moet ook in het onderwijs worden erkend, vervolgt hij. “What's in it for me? Die vraag moet je als onderwijsinstelling kunnen beantwoorden, dat klinkt misschien wel een beetje vervelend, maar het is de tijd waarin we leven. Zorg dat je de juiste snaar bij hen raakt, dan willen ze wel.”

Klanten

“In onze kledingbedrijven zijn we uitstekend in staat om onze klanten een-op-een te bedienen. Het vmbo zou haar leerlingen ook meer als klanten moeten zien. Durf het vmbo op te schudden, loop wat minder aan de leiband van 'Den Haag', zodat die prachtige jongens en meiden in het vmbo in staat zijn om straks een boterham te verdienen en gelukkig en tevreden in het leven staan.”

Geert Jan Douma

Geef leerlingen een blik op hun toekomst

Geert Jan Douma is directeur/eigenaar van Douma Staal in Sneek. Hij is de laatste winnaar van de Johan van der Sanden prijs in 2015. Deze prijs is sinds 2006 tien keer uitgereikt aan mensen die zich op bijzondere wijze inzetten voor het vmbo. Uit het juryrapport: ‘Wij doen dit omdat u vol overtuiging en voortdurend het voorbeeld geeft dat ondernemers zich willen inzetten voor het beroepsonderwijs. U stelt uw bedrijf met een groot hart open voor talloze lerende jongeren in de hele opleidingskolom, te beginnen bij vmbo en mbo.’

Geert Jan Douma: “Het staat er fraai en ik ben er ook blij mee, maar ik doe eigenlijk niet meer dan mijn maatschappelijke plicht. Nee fout, ik behoort te zeggen: doen wij wat we graag willen doen vanuit maatschappelijke betrokkenheid. Want we staan hier met zijn allen open voor het onderwijs.

We ondersteunen leerlingen en studenten van vmbo tot en met universiteit en we beleven er plezier aan. De contacten met vmbo-leerlingen ervaar ik persoonlijk als een verrijking voor mijn leven.

Toekomst

Er zit natuurlijk ook een bedrijfsmatige visie achter het verhaal. Als bedrijf denk je altijd aan de toekomst en daarom is het voortdurend van belang om contacten te leggen met je medewerkers van de toekomst.

En die vinden we in het onderwijs. Het belangrijkste is evenwel om leerlingen en studenten de praktijk te laten ervaren. Op school leren ze veel, maar natuurlijk nooit alles. Goed zicht op de keuzes die ze maken of willen maken, krijgen ze pas echt in het bedrijfsleven.

Inspireren

Het onderwijs en bedrijfsleven kunnen elkaar inspireren. Ik zeg altijd: ga de discussie met elkaar aan, zoek de dialoog en wijs vooral niet met het vingertje naar elkaar. Het is onze taak om jonge mensen te attenderen op de wereld om hen heen. Dat deden mijn vader en grootvader al in het bedrijf. Probeer je in te leven in de wereld van jongeren. Geef leerlingen verantwoordelijkheid (die past). Geef ze een blik op hun toekomst. Dat is prachtig en zinvol werk.”



Calvijn College investeert fors in techniek

Directeur Danny Janssen: "Wij zijn toekomstproof"

Er heerst bijna een serene rust als we deze donderdag de locatie Kerkpolder van het Calvijn College in Krabbendijke bezoeken. De 3e jaars leerlingen van deze vmbo-school zijn op stage, de 4e jaars zijn druk met hun examens. "Als iedereen er is (425 leerlingen) is het hier een drukte van belang", zegt directeur Danny Janssen als we door de lege kantine lopen. "Vandaag is het lekker rustig."



Kerkpolder is de locatie van het Calvijn College waar per 1 september de nieuwe techniek profielen Bouwen, Wonen & Interieur (BWI) en Producteren, Installeren en Energie (PIE) worden aangeboden. Daarnaast vind je er Economie & Ondernemen en Zorg & Welzijn. "Onze leerlingen techniek komen van heinde en verre", zegt Danny Janssen op onze rondgang door de school. "Ze reizen soms wel anderhalf uur met de trein en bus om hier te komen. Dat spreekt natuurlijk voor hun motivatie."

Het Calvijn College is een reformatorische scholengemeenschap voor praktijkonderwijs, vmbo, havo, atheneum en gymnasium in Zeeland. De school telt 5 locaties. De locatie Kerkpolder is uitsluitend voor de bovenbouw kaderberoeps en basisberoeps van het vmbo. Het christelijke karakter van de school is belangrijk. Hier begint de dag nog met het ochtendgebed en wordt gelezen uit de Bijbel. De directeur: "We gaan hier uit van de scheppingsleer, dat is de basis van alles."

Hij laat ons de afdelingen Metaal, Houtbewerking en Elektro zien waar de eindexamenkandidaten van de kaderberoepsgerichte leerweg geconcentreerd werken aan hun opdrachten. Hier zijn jongens aan het werk die het liefst met hun handen werken. "Vergeet het hoofd en het hart niet", zegt Janssen. De directeur straalt. Hij maakt makkelijk contact met de leerlingen, moedigt ze aan en geeft complimentjes. Hier is een man aan het werk die écht verbinding heeft met zijn leerlingen. Dat zie je, maar voel je vooral.

Grote verbouwing

"Dit wordt een super mooi lokaal", zegt Janssen. Hij doelt op de grote verbouwing die eind mei na het

laatste examen begint waarbij de lokalen Metaal en Installatie/Elektro worden getransformeerd tot één grote, nieuwe, open ruimte met een aantal hagelnieuwe machines en apparaten. "Op 1 september maken we een frisse start met PIE. Leerlingen Metaal worden dan ook ingewijd in elektrotechnisch en installatietechnisch onderwijs en visa versa. Wij vinden dat we daartoe een nieuwe technische ruimte moeten inrichten. Je kunt geen nieuw technisch onderwijs geven als je alles bij het oude laat. Dan zou er in wezen niks veranderen."

Positief signaal

De verbouwing gaat 3 maanden duren. 1 september is Janssen beloofd dat het nieuwe onderwijslokaal klaar is. "Die eis hebben we gesteld aan de aannemers. Een andere mogelijkheid is er niet." De kosten bedragen 700.000 euro, inclusief de aanschaf van nieuwe machines en apparaten die Kerkpolder deels ook gratis krijgt van het Zeeuwse bedrijfsleven. "Een gigantisch bedrag", zegt Janssen. "Dat hoesten we als Calvijn College helemaal zelf op en gelukkig krijgen we ook spullen van Zeeuwse bedrijven. Daar ben ik het Managementteam en het College van Bestuur ook bijzonder dankbaar voor, dat ze dit bedrag over hebben voor goed technisch onderwijs aan het Calvijn College in Zeeland. Willen we tot 2032 toekomstproof zijn, is deze verbouwing noodzakelijk. Alleen met kwalitatief goed technisch onderwijs blijft onze leerlingenstroom gegarandeerd. We geven een positief signaal naar kinderen, ouders en niet te vergeten het Zeeuwse bedrijfsleven." Janssen heeft hoge verwachtingen van de vernieuwing in het vmbo. "Het onderwijsaanbod is breder, kinderen kunnen keuzes uitstellen en gaan bewuster kiezen,

de aansluiting naar het bedrijfsleven wordt beter. Ik sta 100 procent achter deze goede onderwijskundige ontwikkeling. Maar het is helaas wel een misser dat het ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschappen (OCW) onvoldoende financiële middelen vrij heeft gemaakt voor deze toch wel ingrijpende veranderingen. Het inrichten van zo'n technisch profiel als PIE kost veel geld. Het zou beter zijn geweest als OCW hieraan een financiële bijdrage had geleverd."

Keuzes maken

Het Calvijn College is in staat om de verbouwing zelf te financieren. Danny Janssen: "Dat heeft alles van doen met beleid en keuzes maken. Wij hadden als locatie Kerkpolder een paar jaar geleden nieuwe plafonds nodig, die keuze hebben we in het licht van de vernieuwing die er in het vmbo zat aan te komen uitgesteld. Dat geld hebben we toen bespaard om nu alles in één keer te doen. We hebben geanticipeerd op de toekomst, want we voelden natuurlijk wel aan dat er iets stond te gebeuren in het onderwijs. Er is eigenlijk ook een nieuwe gymzaal nodig, maar daar heeft het Managementteam nu niet voor gekozen, we kunnen uiteraard niet alles. Investeren in goed techniek onderwijs vinden we op dit moment belangrijker."

Ook op de afdeling BWI vindt een verbouwing plaats. "Weliswaar een veel kleinere, maar ze kost toch ook voldoende geld en energie. We hebben een nieuw schilderlokaal nodig waarvoor we de samenwerking hebben gezocht met het Vakcentrum Schilderen Zuid-West en met Bouwopleiding Zeeland. Beide organisaties betalen niet alleen mee aan de verbouwing, maar komen ook daadwerkelijk bij ons de handen uit de mouwen steken en richten de units in waar onze leerlingen les gaan krijgen. Daar zijn we ontzettend mee geholpen."

Docenten

Connan Sinke is docent Elektro. Hij kijkt uit naar 1 september wanneer hij voor het eerst les mag geven in de nieuwe techniekruimte. "We gaan moderniseren en dat mag na ruim 20 jaar. Met PIE gaan we een nieuwe start maken waarmee we beter aansluiten op de huidige werkwijzen in het bedrijfsleven." Adrie de Kam, docent Metaal, is aanvankelijk nog ietwat terughoudend. "Kwalitatief leveren we nu ook goed werk af. Onze leerlingen winnen prijzen in landelijke techniekwedstrijden." Hij ziet natuurlijk wel voordelen voor de nieuwe leerlingen. "PIE betekent een verbreding van het onderwijs. Leerlingen zullen uiteindelijk een veel bewustere keuze voor een richting gaan maken."

Banen

"Het is jammer dat wij de nieuwe techniekruimte niet kunnen gebruiken", zegt de 17-jarige William Offermans uit 's-Gravenpolder. Hij studeert binnenkort af in Installatie- en Elektrotechniek. Net als veel andere eindexamenkandidaten heeft hij ruim voor het behalen van het diploma al een baan. "Ik word leerling 1ste

monteur bij TSG in 's-Gravenpolder." De overall van de specialist in industriële automatisering en besturingstechniek draagt hij al met trots. "Maar ik kom later in het jaar beslist kijken hoe het er allemaal uit ziet. Daar ben ik wel nieuwsgierig naar." Op de afdeling Metaal ontmoeten we Mark Bijlagte uit Wolphaartsdijk en Andrés Noordhoek uit Borssele. De 16-jarigen kijken met voldoening terug op de opleiding die ze bijna achter de rug hebben. "Een fijne school, een prettige sfeer, en goede docenten." Marks toekomst is al uitgestippeld op het landbouwbedrijf van zijn neef in Tholen dat hij ooit zal overnemen en Andrés heeft straks emplot bij Van de Ende (machinebouw) in Borssele. "Techniek is hier al goed geregeld, met de verbouwing zal het allemaal nog mooier worden."

Bedrijfsleven

Danny Janssen is trots op zijn leerlingen. "Ze doen het goed. Maar we moeten wel voor ogen houden dat we voorbereidend beroepsonderwijs zijn; we leveren geen jongens en meiden kant en klaar af aan het bedrijfsleven. Maar we willen wel dat onze leerlingen iets kunnen en dat waarderen de bedrijven in Zeeland enorm. Het bedrijfsleven weet dat jongens en meiden die van Kerkpolder komen iets kunnen. Ze kunnen metselen, lassen, of iets met installatie- of elektrotechniek, dat weten ze gewoon."

De locatie Kerkpolder investeert veel tijd en energie in de relatie met het Zeeuwse bedrijfsleven. De school participeert in netwerken van bedrijven. "Dat doen we onder andere in de Vrienden van Elektro Zeeland en TechNetkring Tholen. Met de Vrienden van Elektro (ca. 30 Zeeuwse bedrijven uit het MKB) komen we 6 keer per jaar bij elkaar om over de ontwikkelingen in het bedrijfsleven én onderwijs te praten. Het gaat dan bijvoorbeeld over het vergeven van stageplekken, het bedenken van gezamenlijke projecten (bv. voorlichting over techniek aan kinderen op basisscholen en aan ouders). En we nodigen de bedrijven ook uit om mee te



denken over de inrichting van het onderwijs." "En je ziet: onze investeringen lonen de moeite", zegt Janssen refererend naar de leerlingen die al verzekerd zijn van werk. "Er is perspectief. Regiobreed zijn er in Zeeland veel middelgrote bedrijven die behoefte hebben aan onze leerlingen techniek. Onze leerlingen gaan er niet alleen op stage, maar ook onze docenten techniek en in verkorte programma's zelfs ook onze AVO-docenten. Zelf bezoek ik ook regelmatig bedrijven. Ik wil dat wij weten wat zich in de bedrijven afspeelt, hoe er gewerkt wordt en wat van onze leerlingen wordt gevraagd. Dat betekent niet dat we het bedrijfsleven ons onderwijs laten dicteren, maar we willen wel meegaan met de ontwikkelingen en weten waar de behoeftes liggen."

Vakhavo

De liefde voor techniek gaat ver op het Calvijn College. Afgelopen schooljaar volgden 20 havo-leerlingen van het Calvijn College uit de klassen 2 en 3 techniek onderwijs in het vmbo. Afgelopen schooljaar was een pilot, dit jaar beginnen 2 klassen van 25 leerlingen. Allemaal op vrijwillige basis.

"Het bedrijfsleven is blij met ons initiatief", zegt Danny Janssen. "Dit zijn jongens en meiden die later projectleiders kunnen worden, maar wel met de voeten in de klei hebben gestaan." In het 2e en 3e jaar volgen de havo's een dag lang techniek onderwijs op de locatie Kerkpolder. In klas 4 en 5 gaan ze op stage. "Daarna kun je zeggen dat ze bij ons echt een vak hebben geleerd: techniek."

Zijn secretaresse komt binnen en attendeert hem op de volgende vergadering. "Anders blij ik praten", zegt hij. We nemen afscheid. Het is nog altijd stralend weer in Krabbendijke als we de locatie Kerkpolder verlaten. We halen nog even een frisse neus aan de Oosterschelde die pakweg op 500 meter van de school droog ligt. De woorden van de 16-jarige Lavinia Melse uit Aagtekerke, eindexamenkandidaat BWI en ook al een baan in het verschieft als huisschilder, gaan door mijn hoofd. "Ik ben klaar om te gaan werken, maar zal de school zeker gaan missen. De docenten staan dicht bij je en voelen goed aan of je lekker in je vel zit. Ze willen je écht helpen." Een mooi compliment voor een fijne school met een bevlogen directeur.



SAMENWERKINGSVORMEN



- (Oriënterende) stages
- Opdrachten van een keuzevak in een bedrijf uitvoeren
- In het bedrijf examineren
- Samen lesmateriaal ontwikkelen
- Klankbordgroep met bedrijven en instellingen over de inhoud van het onderwijs
- Levenschte opdrachten (onderzoek) uitvoeren in of voor een bedrijf
- Een 'take-over' van het bedrijf door leerlingen
- Gastlessen door ondernemers in de school
- Docentenstages in bedrijven
- Bedrijfsbezoeken
- Een ondernemersontbijt
- Ondernemers als juryleden voor werkstukken van leerlingen

- Oriëntatie op werkveld, branches en beroepen
- Wedstrijd
- Regionale toekomstverkenning
- Gebruikmaken van ruimte, (rest)materialen en/of machines
- Theorie op de werkplek
- Ontmoetingen tussen docenten en organisaties
- Maatjesprojecten: vmbo- en mbo-leerlingen leren samen in een bedrijf
- Gezamenlijke scholingsbijeenkomst
- Presentaties verzorgen in een bedrijf
- Onderwijsprogramma afstemmen op de regio
- Gezamenlijk ontwikkelen van een beroepsgericht keuzevak
- Scholen- en beroepenmarkt



Kansen geven vanuit betrokkenheid

Bedrijfsleider Rob Voshaar van Gamma Nijverdal is zeer tevreden over de innige samenwerking met CSG Reggesteyn. Hij ziet eigenlijk het hele jaar door leerlingen, ook van andere opleidingen. Gamma is onderdeel van de Tersteeg Groep in Rijssen waarvoor Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen geen loze kreet is. Rob Voshaar: "Wij willen graag maatschappelijk betrokken zijn en de jeugd kansen bieden."

Gamma Nijverdal werkt al een paar jaar met CSG Reggesteyn succesvol samen, sinds kort doet Gamma Rijssen dat ook. Leerlingen van wat eerst nog de afdeling Handel en Administratie heette, gaan in de profielmodule Logistiek gedurende acht weken per tweemaal een dag op stage. Rob Voshaar: "Leerlingen mogen na een uitgebreide toelichting snel veel doen; van goederen in ontvangst nemen tot kassawerk en alles wat ertussen zit."

Praktijkervaring

Die praktijkervaring is van onschatbare waarde, zegt Roelf-Jan Schipper, docent Handel & Administratie. "Onze leerlingen leren het liefst in de praktijk." De vertrouwde werkwijze wordt in het nieuwe schooljaar met een aantal aanpassingen in het nieuwe profiel Economie & Ondernemen voortgezet. Schipper: "Onze samenwerking met Gamma in de profielmodule Logistiek is een goed voorbeeld voor andere vmbo-scholen, want als school ben je wat logistiek betreft beperkt in de fysieke ruimte. Je richt niet zo maar even een magazijn in."

Succesverhalen

Ook Gamma Nijverdal gaat graag op dezelfde voet verder. Rob Voshaar: "Leerlingen helpen doen we sowieso; zo nu en dan levert dat ook bijkomstige voordelen op. Goede en gemotiveerde leerlingen bieden we graag een langere stageplek aan, mogelijk zitten daar onze toekomstige collega's tussen. Die succesverhalen zijn er." Oh ja, hij wil nog één ding zeggen. "Als bedrijf, dat wil dus zeggen als medewerkers, moet je het wel leuk vinden om jonge mensen écht een kans te geven. Daarin moet je tijd en energie in willen steken, anders werkt het niet."

Handen uit de mouwen in A.Vogel Tuinen

Het begon een paar jaar geleden met het maken van veertig vogelhuisjes op school voor het landgoed Zwaluwenburg en inmiddels zijn de leerlingen van het Nuborgh College Oostenlicht in Elburg (profiel Groen) niet meer weg te denken in de A.Vogel Tuinen van de firma Biohorma. Wilfred Schenk, afdelingshoofd van de A.Vogel Tuinen: "In onze samenwerking snijdt het mes overduidelijk aan twee kanten. Wij investeren in leerlingen en zij nemen onze medewerkers in de tuinen flink wat werk uit handen."

Biohorma in Elburg is de grootste fabrikant van natuurlijke (genees)middelen in de Benelux. Met A.Vogel als grootste merk. De producten worden geplant en geoogst in de 12 ha grote ecologische kwekerij op landgoed Zwaluwenburg in 't Harde. Op 10 minuten fietsen van school. "De leerlingen mogen onder onze begeleiding alles doen", zegt Wilfred Schenk. "Het planten van kruiden, onkruid wieden, snoeien als ook het oogsten van planten. Volwaardig nuttig en noodzakelijk werk."

Hand in hand

Een keer per twee weken bezoekt een klas 3e of 4e jaars vmbo-leerlingen de A.Vogel Tuinen voor een paar uur praktijkles. De docenten gaan mee. "Onze interne begeleiding en de aanwezigheid van enthousiaste docenten vormen de sleutels tot onze succesvolle samenwerking", zegt Schenk. "We willen de leerlingen, maar ook de docenten, ook steeds een stuk theorie meegeven. Theorie en praktijk gaan hier eigenlijk hand in hand. Voor leerlingen is dat heel motiverend, merken we. Ze willen graag voelen dat het nut heeft wat ze doen."

Wisselwerking

Het Nuborgh College Oostenlicht is blij dat Biohorma een paar jaar geleden het initiatief tot de samenwerking heeft genomen. "De wisselwerking is uitstekend", zegt Wim Kamphof, docent Groen. "Onze leerlingen zien concreet hoe de producten van A.Vogel tot stand komen. Daarbij worden ze in het werk door de medewerkers van Biohorma heel goed begeleid. Zo willen we nog tot in lengte van jaren met elkaar verder samen werken."



Opleidingsbedrijf biedt uitkomst

Leerlingen van het Cals College IJsselstein die voor het profiel Bouwen, Wonen & Interieur (BWI) kiezen, volgen 15 lesuren praktijk op de locatie van Bouwmensen Utrecht. Dit is hét opleidingsbedrijf voor jongeren die een vakopleiding in de bouw willen volgen in de regio Utrecht. Sylvia Berk, schoolleider vmbo techniek 3 en 4 van het Cals College: "Dankzij onze succesvolle samenwerking zijn we in staat om onze leerlingen uitgebreid kennis te laten maken met alle richtingen in de bouwsector."

Bij aanvang van de samenwerking 5 jaar geleden begonnen 11 leerlingen in klas 3 en 4. In het nieuwe schooljaar worden maar liefst 3 klassen geformeerd met 55 leerlingen. Directeur Jos Visser van Bouwmensen Utrecht: "Langzaam wordt duidelijk dat wij hier samen iets goeds hebben neergezet. We bieden structuur, zijn kleinschalig, geven duidelijk zicht op doorstroming naar het mbo en maken gebruik van elkaars kennis en kunde. Leerlingen voelen zich daar goed bij."

Jong bloed

Bouwmensen Utrecht is een opleidingsbedrijf dat graag jonge mensen ziet kiezen voor een beroep in de bouw. "We hebben behoefte aan jong bloed in de sector", zegt Visser. "In de afgelopen 10 jaar hebben helaas bijna alle vmbo-scholen in de regio Utrecht hun afdelingen Bouw gesloten. Dat is natuurlijk een zorgelijke ontwikkeling. Gelukkig zien we op het Cals College het aantal leerlingen met belangstelling voor de bouw toenemen. Gezamenlijk zullen we jonge mensen ervan moeten overtuigen dat er in de bouw een prachtige toekomst voor hen kan liggen. Inmiddels zijn er ook contacten met het Schoonhovens College om te bezien of we kunnen samenwerken."

Aanbevelen

Het is als vmbo-school niet eenvoudig om in de volle breedte van het profiel BWI op te leiden, zegt Sylvia Berk. "Timmeren, metselen, schilderen, stukadoors, tegels zetten, het kost niet alleen veel fysieke ruimte, maar ook veel geld aan investeringen in machines en apparatuur. Niet alle scholen zullen dat kunnen opbrengen. Wij kunnen BWI aanbieden dankzij ons partnership met Bouwmensen Utrecht. Zo'n oplossing zou voor veel scholen in Nederland een uitkomst kunnen bieden. Ik kan het zeker aanbevelen."



Leren in Het Laadperron

"Het bedrijfsleven kan zich nog veel meer open stellen voor jongens en meiden van het vmbo. Geef ze stageplekken, laat ze meelopen, laat ze ervaren wat er allemaal te doen is in een bedrijf. Laat ze zien hoe de maatschappij in elkaar steekt en wat werken is. Dan krijgen we gemotiveerde jonge mensen die bewust een beroep kiezen waarmee ze later de kost kunnen verdienen. Daar gaat het toch uiteindelijk om."

Het enthousiasme van Beb van Doorn, senior-adviseur van Docomar, voor het onderwijs is aanstekelijk. Van Doorn was vijftien jaar directeur en heeft het bedrijf, dat melkpoeder geschikt maakt tot diervoedsel, dit jaar overgedragen aan zijn kinderen. Op de valreep heeft hij de samenwerking met de Christelijke Scholengemeenschap Veenendaal (CSV) in het profiel Mobiliteit en Transport tot stand gebracht.

Levensrecht

In oktober zal CSV in een grote ruimte van Docomar – het zogeheten Laadperron - onderwijs geven aan 3e en 4e jaars vmbo-leerlingen waarbij materialen als pallets, dozen en rolcontainers van het bedrijf mogen worden gebruikt. "Daar zijn we heel blij mee", zegt Gert van Burken, teamleider Mobiliteit en Transport van CSV. "We hebben samen een logistiek centrum van 900 m² ingericht waarin de leerlingen uitgebreid kennis

kunnen maken met logistiek, het laden en lossen van goederen, vrachtbrieven maken, ritten plannen, orders verzamelen. Op school kunnen wij onmogelijk zo'n levensechte situatie creëren. Daar komt nog bij dat we samen met roc A12 deze ruimte gaan gebruiken, waardoor we een prachtige doorlopende leerlijn logistiek in de regio Veenendaal realiseren."

Topsector

Van Burken ziet veel kansen voor leerlingen die voor logistiek kiezen. "Dat is één van de topsectoren in Nederland." Ook Docomar heeft voortdurend behoefte aan goed personeel, heftruckchauffeurs in dit geval. Beb van Doorn: "Heftruckchauffeurs zijn de eerste medewerkers die afgeleverde producten zien, zij zijn de eerste ogen van een bedrijf. Zij moeten een goede, brede opleiding hebben genoten waarin veel aandacht is voor de praktijk. Met CSV komt dat wel goed, we werken prima samen, het zijn betrokken mensen."

- Bereid leerlingen en docenten voor op de bedrijfscultuur
- Stel je flexibel op

- Verplaats je in het bedrijf
- Zie je leerlingen als klanten die je op maat bedient

Miniconferentie op Elde College Schijndel

Elkaar goed kennen is basis voor succesvolle samenwerking

Als school wil je je leerlingen voorbereiden op de arbeidsmarkt, zodat ze datgene in huis hebben waar ondernemingen behoefte aan hebben. En om een goede samenwerkingspartner te kunnen zijn voor bedrijven en zorginstellingen moet je elkaar goed kennen. Met die gedachte organiseerde de sector vmbo van het Elde College in Schijndel de miniconferentie 'Samen ondernemen' als aftrap voor verdere samenwerking. Het Elde College nodigde daarvoor alle bedrijven en instellingen uit die momenteel of in het verleden stageplaatsbieder waren voor een middag en avond in de school.

"We hebben ieder onze eigen verantwoordelijkheden, maar we hebben elkaar hard nodig om leerlingen van talent naar een mooie loopbaan te brengen. En dat is geen win-win, maar een must!", stelt Gerard Spijkers, sectordirecteur van het vmbo en praktijkonderwijs. Het was duidelijk dat die 'must' ook door de aanwezige bedrijven werd gevoeld. Voorafgaand aan het programma gingen de geluiden over tekorten in de techniek, het imago van technische beroepen en de vakmensen die nodig zijn in de toekomst al veelvuldig over de stafafels. "We bouwen nog steeds wel van beneden naar boven", zegt Jan-Willem Ponjé van bouwbedrijf

puberbrein in leersituaties. Hij test de kennis over jongeren bij de aanwezigen en geeft praktische tips, zoals 'help jongeren focussen' en 'focus vooral op de positieve kwaliteiten van elke leerling'. Na een fantastisch buffet verzorgd door leerlingen onder begeleiding van kok/vakdocent Marco Bemelmans, volgt voorlichting over het nieuwe vmbo, op hoofdlijnen en in detail per profiel. 'Waarom communiceren jullie over beroepen, terwijl we weten dat 70% van de banen waarin de huidige basisschoolleerling straks terecht komen, nu nog niet bestaan?', klinkt het uit de zaal. Directeur Spijkers licht toe dat vooral ouders

actief mee te denken over de vraag 'wat kunnen we voor elkaar betekenen?' Sommige instellingen schudden vervolgens zo een rijtje mogelijkheden om leerlingen bij de praktijk te betrekken uit de mouw. Trix Cloosterman, directeur van Welzijn De Meierij, een organisatie van een aantal steunpunten voor ouderen, mantelzorg, jeugd en jongerenwerk en vrijwilligers, somt een aantal activiteiten op waarbij het mes aan twee kanten snijdt: hulp bij dagbestedingsprogramma's, klussendiensten of eetpunten in de wijk. "Dat past bij onze missie om intergeneratieel te werken en jong en oud bij elkaar te brengen", zegt ze.

Eén aanspreekpunt

Een ander bedrijf wil eerst weten: 'Maar wat zoeken jullie dan precies?' Weer een ander wijst op de mogelijkheid om leerlingen gekoppeld aan mbo-studenten de praktijk in te laten gaan. Voor een zzp'er is een hele week begeleiding bieden aan een stagiair vaak teveel van het goede. Een oplossing is om leerlingen niet bij één zzp'er, maar achtereenvolgens bij verschillende zzp'ers een dag stage te laten lopen. De melkveehouder die aangeeft in het verleden stages soms als last te hebben ervaren, wordt door de aanwezigen gecompimenteerd met zijn aanwezigheid. Eén aanspreekpunt in de school en aandacht voor een goede match tussen leerling en bedrijf, dat zijn volgens een aantal vaste stagebedrijven de cruciale succesfactoren in de samenwerking. De aanwezigen noteren hun contactgegevens voor vervolgspraken. Gedurende het programma kregen de instellingen en bedrijven ook een rondleiding door de nieuwbouw van de school en zagen ze hoe vmbo-leerlingen vandaag de dag werken. Aan het eind van het programma werd het glas geheven op een geslaagde kennismaking. Wordt vervolgd.

Wijnen, "maar de complexiteit is ten gevolge van duurzaamheid en regelgeving behoorlijk toegenomen."

Toekomstbestendig

De leerling staat centraal. Dus is het zaak de leerling goed te leren kennen. James Smith van Youngworks opende het programma met een verhaal over het

behoefte hebben aan herkenbare beelden. "De nieuwe profielen en de 21ste-eeuwse vaardigheden zijn toekomstbestendiger dan de afdelingsprogramma's", verzekert hij zijn gehoor. Tonja Heeren, teamleider Zorg & Welzijn en Groen benadrukt het belang van praktijkervaring voor het maken van goede loopbaankeuzes. Er wordt er een beroep op de aanwezigen gedaan om



Hart voor een mooi ambacht

Bakkerij Oonk, met vier vestigingen in en rond Enschede, is een erkend leerbedrijf. Jaarlijks biedt Oonk plek aan vijftien á twintig stagiaires van diverse scholen in de regio. Henry de Groot, chef bakkerij: "Wij willen dat ons mooie ambacht van bakker blijft bestaan. Steeds minder leerlingen willen bakker worden, als we niet oppassen bestaat dit vak over enige tijd niet meer."



Het Twents Carmel College werkt al acht jaar nauw samen met de succesvolle kwaliteitsbakker waarvan eind mei een vestiging werd beloofd met liefst drie sterren. Een unicum in Nederland! Voor het keuzevak traiteur in het profiel Horeca Bakkerij en Recreatie mogen de 3e en 4e jaars leerlingen stage lopen in het bedrijfsleven. Bakkerij Oonk is een gewilde plek. Leo Maathuis, vakdocent: "We kiezen voor buitenschools leren. Dat is toch spannender en leerzamer dan de praktijk op school."

Voorbeeld

Henry de Groot noemt de leerlingen van het Twents Carmel College een voorbeeld voor anderen. "Ze zien er altijd tiptop uit, dragen geen oorbellen, stellen zich netjes voor en krijgen van school duidelijke opdrachten mee. Ook vakinhoudelijk vallen ze positief op. "De communicatie met school is belang-

rijk en verloopt prima", zegt hij. "Al worden we niet blij van de voortdurende veranderingen in het onderwijs. Als praktijkboeken worden aangepast, moeten mijn praktijkbegeleiders op de zaak ook weer leren. Daar hebben we eigenlijk geen tijd voor."

Minder uitval

Als praktijkbegeleider wil hij graag op de hoogte blijven van de laatste ontwikkelingen in het vmbo-onderwijs. "Als ze de basis van het vak maar goed houden", zegt hij. De Groot zou wel wat meer invloed op het onderwijs willen hebben. "Wij bakkers weten immers hoe mooi, maar ook hoe lichamelijk zwaar dit beroep is. We maken heus niet de hele dag lekkere bonbons, het is ook bakplaten schoonmaken en afwassen, gewoon hard werken. Dat mag op scholen wel eens beter worden verteld, zodat in de opleiding minder leerlingen uitvallen."

Koken voor het echie

Koken voor familieleden en buurtbewoners die op school komen eten. Ook op het Van der Meij College in Alkmaar geen onbekend fenomeen. Leerlingen van het profiel Horeca, Bakkerij en Recreatie verzorgen met regelmaat caterings, lunches en diners voor binnen en buiten de school. Het Top vmbo van de school werkt met betekenisvolle opdrachten. Dat betekent dat leerlingen hun competenties ontwikkelen door grote complexe opdrachten uit te voeren in, -zoals dat zo mooi heet- contextrijke omgevingen.

En hoe cool is het dan als je in een écht restaurant voor échte gasten mag koken! Voor de tweede keer dit jaar hebben vierdejaars leerlingen van de school onder begeleiding van de chef-kok van restaurant 'High Five' een driegang diner bereid met alles erop en eraan. De school selecteert daarvoor een groep leerlingen die in hun praktijklessen hebben laten zien dat ze dit aankunnen. Leerlingen documenteren hun ervaringen in een portfolio en presenteren dat naderhand.

Andere koek

Waarom stelt een restaurant het bedrijf ter beschikking aan een school? "Koken in een restaurant is toch andere koek dan koken op school met je docenten. Hier kijkt de chef-kok op je vingers en ziet erop toe dat je professioneel omgaat met de apparatuur. Dat is een spannende en rijke ervaring", zegt Pieter Beerman, eigenaar van de Alkmaarse wijnbistro. Zijn relatie en affiniteit met het Van der Meij College

komt voort uit de vele goede contacten met de school in de periode dat zijn zoon er naar schoolging. "Een lastig kereltje indertijd", lacht Beerman. Met Beerman junior is het gelukkig helemaal goed gekomen. "Daarna ging hij als een speer en haalde de ene oorkonde en diploma na de andere."

Profileren

De school wil de 'restaurant take-over' graag uitbreiden naar meerdere restaurants. "Scholen mogen zich in het algemeen best duidelijker profileren en meer aandacht vragen voor wat ze doen en nodig hebben", tipt Beerman. Zodra in de omgeving bekend werd dat 'Van der Meij het restaurant overnam', spitsten allerhande restaurateurs hun oren: wat gebeurt daar? Ook de behoefte aan stages mag een school best duidelijker kenbaar maken. Beerman: "Met alleen vaste krachten is de horeca immers geen lang leven beschoren."

Colofon

SAMEN Ondernemen is een uitgave van het project 'Vernieuwing beroepsgerichte programma's vmbo'. Aan de inhoud kunnen geen rechten worden ontleend.

Redactie: Jacqueline Kerkhoffs (SPV), Eva Voncken (Bureau Turf), Harry Willemsen (Communicatiebureau Harry Willemsen)
Eindredactie: Jacqueline Kerkhoffs
Ontwerp: Studio V&V
Fotografie: René Corten, Jalis Oudenaarde en Peter Boer.
 Dank aan de scholen en bedrijven die foto's ter beschikking hebben gesteld.
 www.vernieuwingvmbo.nl

Bestellen:

Meer exemplaren van deze krant kunt u bestellen door een mail te sturen naar info@platformsvmbo.nl. Geef in de mail aan hoeveel exemplaren u wilt ontvangen en vermeld daarbij het juiste adres.



©Stichting Platform VMBO

TIPS
voor scholen

- Evalueer periodiek de samenwerking
- Benut bedrijven bij het ontwikkelen van goede beroepsbeelden

- Benut elkaars sterke kanten
- Nodig bedrijven uit in je school



Tijd voor vernieuwing

Zestien jaar geleden werd het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vmbo) geïntroduceerd met drie beroepsgerichte leerwegen (basis en kader en gemengd) en de theoretische leerweg (mavo). De leerwegen blijven hetzelfde. De afgelopen periode hebben vmbo-scholen hard gewerkt aan een grootscheepse vernieuwing van de beroepsgerichte programma's.

Hieronder vindt u antwoorden op een aantal vragen over het vmbo, dat in schooljaar 2016/17 in de nieuwe opzet van start gaat.

Waarom deze vernieuwing?

In het kort: om de vakken inhoudelijk te moderniseren, om meer aandacht te besteden aan de keuze van de leerling, het onderwijs beter organiseerbaar te maken en beter aan te laten sluiten bij de ontwikkelingen in het mbo, het (regionale) bedrijfsleven en werkveld. Doordat er meer ruimte is voor keuzes zijn er meer mogelijkheden om een programma te maken op maat van de leerling en/of de regio. Zo ontstaat er verbinding tussen de keuzes en talenten van leerlingen en de kansen die er zijn in de regio.

Hoe ziet de nieuwe route er uit?

In het derde leerjaar kiest een vmbo-leerling een profiel dat bestaat uit een profielvak (50% van het programma) aangevuld met beroepsgerichte keuzevakken (50% van het programma). Leerlingen hebben de keuze uit 10 profielen. Een profiel omvat het complete pakket aan avo- (algemeen vormend onderwijs) en beroepsgerichte vakken dat een leerling volgt.

Welke zijn de 10 profielen?

- Bouwen, wonen en interieur
- Dienstverlening en producten
- Economie en ondernemen
- Groen
- Horeca, bakkerij en recreatie
- Maritiem en techniek
- Media, vormgeving en ICT
- Mobiliteit en transport
- Produceren, installeren en energie
- Zorg en welzijn

De profielen zijn samen met docenten vmbo en mbo opgesteld en afgestemd met brancheorganisaties. Ze komen in de plaats van de 33 beroepsgerichte programma's. De nieuwe profielen zijn duidelijker, breder en actueler.

Hoe worden vmbo-leerlingen geholpen zich te oriënteren op hun toekomst?

In het nieuwe programma is er extra aandacht voor loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB). Het is zelfs een verplicht onderdeel van het programma. Loopbaangesprekken geven de leerling meer kans om te onderzoeken waar zijn passie en talenten liggen en welke richting of beroepenveld bij hem/haar past. LOB kan niet zonder praktijkervaring! Om hun leerlingen te laten kennismaken met en enthousiasmeren voor bedrijven en beroepen zoeken vmbo-scholen graag de samenwerking met ondernemers in de regio, die zin hebben om jonge mensen een blik op hun toekomst te gunnen.

Wat zijn beroepsgerichte keuzevakken?

Beroepsgerichte keuzevakken vormen de helft van het beroepsgerichte programma. Aan de hand van de keuzevakken die de school aanbiedt kan een vmbo-leerling zich verdiepen in het beroepsgericht onderwijs en de arbeidspraktijk die zijn of haar interesse heeft. Ook kan de leerling zich verder oriënteren op zijn toekomst. Er zijn heel veel keuzevakken, bijvoorbeeld logistiek, proces-techniek, huidverzorging of officemanagement. Maar scholen en bedrijven/instellingen in een regio kunnen ook samen een keuzevak ontwikkelen.

Waar in het nieuwe programma liggen mogelijkheden voor activiteiten waarbij een bedrijf of instelling een rol kan vervullen?

Die mogelijkheden zijn er te over, van (snuffel)stages tot opdrachten op de werkplek als onderdeel van een keuzevak tot activiteiten in het kader van LOB. In deze krant vindt u een lijstje ter inspiratie. Daarbij kunt u niet alleen aan leerlingen denken, maar ook aan vmbo-docenten: zij zijn immers een cruciale schakel in de voorbereiding van leerlingen op wat de regionale arbeidsmarkt vraagt.

Waarom werken bedrijven en instellingen samen met vmbo-scholen?

Leerlingen opleiden voor het werk van morgen, dat kan het onderwijs niet alleen. Bedrijven willen jongeren helpen zich een goed beeld te vormen van het werk in hun branche en willen de trots op hun bedrijf/vak overbrengen. Om jongeren kansen te bieden om zich te oriënteren en praktijkervaring op te laten doen in echte werkcontexten. Bedrijven doen dat vanuit een gevoel van maatschappelijke verantwoordelijkheid of omdat betrokkenen zelf die kans ook gekregen hebben of omdat ze alvast contact willen leggen met hun – potentiële – toekomstige collega's. En omdat hun werknemers of klanten daar ook baat bij hebben. De verschillende portretjes in deze krant getuigen daarvan.

Wat kan ik verwachten van een vmbo-leerling die in mijn bedrijf komt?

Het vmbo is een beroepsvoorbereidende opleiding. Dat betekent dat leerlingen zich nog aan het oriënteren zijn op wat ze kunnen en willen en vakvaardigheden minder nadruk krijgen. Veel vmbo-leerlingen vinden het prettig om in en van de praktijk te leren. Na het vmbo leren vrijwel alle leerlingen door aan een mbo-opleiding, soms in combinatie met werken in een (leer)bedrijf.

Waar vind ik meer informatie over de vernieuwing van de beroepsgerichte programma's in het vmbo?

Op de website www.vernieuwingvmbo.nl vindt u meer informatie en een animatiefilmpje van drie minuten over de nieuwe profielen <http://vernieuwingvmbo.nl/animatie-in-profielen-in-het-vmbo/> en over LOB: <http://vernieuwingvmbo.nl/animatie-lob/>. Maar u kunt natuurlijk ook altijd terecht bij de vmbo-school in uw buurt voor de voor u relevante informatie.



beroepsonderwijs  bedrijfsleven

V N O N C W

Werkt u al samen?

Het initiatief van de Stichting Platforms VMBO om deze krant te maken is door ondernemingsorganisatie VNO-NCW, MKB Nederland en SBB (Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven) genereus ondersteund. *SAMEN Ondernemen* heeft een oplage van 750.000 en wordt verspreid door heel Nederland.

Wij hopen dat we binnenkort ook met u in zee kunnen gaan om kennis te maken met het vmbo en haar gemotiveerde en ondernemende leerlingen. U zult er geen spijt van krijgen.

Jan van Nierop
voorzitter Stichting Platforms VMBO en lid stuurgroep vernieuwing vmbo